

(...)

(...)

Sygn.akt III APa 99/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 czerwca 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Barbara Orechwa-Zawadzka

Sędziowie: Bożena Szponar - Jarocka

Sławomir Bagiński

Protokolant: Barbara Chilimoniuk

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 30 czerwca 2020 r. w B.

sprawy z powództwa M. Z. (1)

przeciwko (...) spółka z o.o. z siedzibą w H.

przy udziale interwenienta ubocznego (...) S.A. z siedzibą w W.

o odszkodowanie i zadośćuczynienie w związku z wypadkiem

na skutek apelacji powoda M. Z. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 29 kwietnia 2019 r. sygn. akt V P 12/15

I. zmienia w części pkt III zaskarżonego wyroku i zasądza od pozwanego (...) spółka z o.o. z siedzibą w H. na rzecz powoda M. Z. (1)

1) **kwotę (...),80 (pięć tysięcy sześćset czterdzieści cztery 80/100) złotych tytułem kosztów opieki,**

2) **kwotę (...),76 (dwa tysiące sto trzydzieści cztery 76/100) złotych tytułem kosztów przejazdów**

z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w wysokości 7% w stosunku rocznym od dnia 25 stycznia 2016 r. do dnia 17 marca 2020 r. , 6,5% w stosunku rocznym od dnia 18 marca 2020 r. do dnia 8 kwietnia 2020 r., 6% w stosunku rocznym od dnia 9 kwietnia 2020 r. do dnia 28 maja 2020 r., 5,6% w stosunku rocznym od 29 maja 2020 r. i ustawowymi odsetkami za opóźnienie do dnia zapłaty;

II. w pozostałym zakresie apelację oddala;

III. znosi wzajemnie koszty postępowania pomiędzy powodem a pozwanym za II instancję;

IV. nie obciąża powoda kosztami zastępstwa procesowego interwenienta ubocznego Towarzystwa (...) SA za II instancję.

S. B. (2) O. B. S. – J.

UZASADNIENIE

Powód M. Z. (1) po ostatecznym sprecyzowaniu powództwa skierowanego przeciwko (...) sp. z o. o. z siedzibą w H. wniósł o zasądzenie kwoty 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę, której doznał w związku z wypadkiem przy pracy zaistniałym w dniu 05 kwietnia 2014 r. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty, kwoty 14.783,36 zł tytułem odszkodowania z ustawowymi odsetkami od dnia następnego po dniu doręczenia pozwu, na którą składają się: a) koszty codziennej opieki osoby trzeciej nad powodem w kwocie 11.975 zł za okres 10 kwietnia 2014 r. – 10 września 2014 r., b) koszty zakupionych leków w kwocie 568 zł, c) koszty przejazdów powoda z miejsca zamieszkania do szpitali, sądów, ZUS-u, przychodni lekarskich w kwocie 2.140,36 zł, d) koszty usunięcia blizn w wysokości 100 zł. Ponadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (k. 2, 600).

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

Interwenient uboczny (...) S. A. z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 29 kwietnia 2019r. zasądził od pozwanego (...) sp. z o.o z siedziba w H. na rzecz powoda M. Z. (1) kwotę 20.000 zł. z ustawowymi odsetkami w wysokości 5% w stosunku rocznym od dnia 25 stycznia 2016r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia (pkt I), zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 568zł. z odsetkami j.w tytułem odszkodowania (pkt II),w pozostałym zakresie powództwo oddalił (pkt III) oraz rozstrzygnął o kosztach postępowania (pkt IV, V, i VI).

Z uzasadnienia wyroku wynika, iż Sąd I instancji przyjął, że zakład pracy M. Z. (1) – zatrudnionego na okres próbny od 30 stycznia 2014r. do 16 kwietnia 2014r. jako pomocnik operatora maszyn , ponosi na zasadzie winy (art. 415 kc) odpowiedzialność za szkodę na osobie powoda, doznaną wskutek wypadku przy pracy z dnia 5 kwietnia 2014r.

Ustaleń powyższych Sąd dokonał na podstawie dokumentów (protokołu powypadkowego z dnia 28 kwietnia 2014r. protokołu kontroli Państwowej Inspekcji Pracy z dnia 25 maja 2014) oraz zeznań świadków: M. P., D. B., B. Z., J. S., T. I. , H. Z., M. Z. (2), J. T. oraz opinii biegłego z zakresu bhp.

Sąd uznał za uzasadnioną okoliczność ,że w pozwanym zakładzie pracy doszło do zawinionych przez pracowników naruszeń przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, których skutkiem był wypadek przy pracy w dniu 5 kwietnia 2014r. z udziałem powoda, który swoim zachowaniem nie przyczynił się do zaistnienia wypadku.

W dalszej kolejności Sąd ustalał wielkość szkody po stronie powoda w postaci uszczerbku na zdrowiu będącego skutkiem wypadku przy pracy. Sąd powołał biegłych sądowych z zakresu ortopedii i rehabilitacji , chirurgii szczękowej , chirurgii plastycznej, psychologii. Na podstawie wydanych opinii Sad podzielił stanowisko biegłych, iż powód doznał trwałego uszczerbku na zdrowiu w wysokości 8%. Leczenie rehabilitacyjne zostało zakończone w 2014r. Obecnie powód ze względu na niewielkie dolegliwości i pełen zakres ruchomości w lewym stanie kolanowym nie wymaga zabiegów rehabilitacyjnych. Zastosowane leczenie doprowadziło do wygojenia złamania i uzyskania przez powoda prawidłowej funkcji lokomocyjnej. Powód po opuszczeniu szpitala wymagał pomocy osoby trzeciej przez 4-6 godzin dziennie przez okres około 8 tygodni. W wypadku powód doznał urazu twarzoczaszki ze złamaniem kości jarzmowej lewej i przedniej ściany zatoki szczękowej, rany szarpanej policzka lewego o okolicy oczodołu lewego. Dolegliwości bólowe utrzymywały się przez 3-4 tygodnie. Uszkodzenia twarzoczaszki nie wymagały leczenia chirurgicznego i wygoiły się samoistnie. Powód po odzyskaniu przytomności odczuwał bóle całej twarzy o silnym

natężeniu przez 3-5 dni, utrzymujące się przez około 2 tygodnie. Powód w związku z wypadkiem nie wymagał pomocy psychiatryczno- psychologicznej po wypadku. W związku z tym zdarzeniem powód doznał cierpienia psychicznego nie przekraczającego pół roku w postaci stresu powodującego dyskomfort psychiczny w codziennym funkcjonowaniu.

Pojawiły się objawy obejmujące obniżony nastrój, obawy o przyszłe subiektywne poczucie niemożności poradzenia sobie, ograniczona zdolność do wykonywania codziennych czynności . Po rehabilitacji i odzyskaniu sprawności ruchowej lewej kończyny dolnej powód powrócił do swoich zainteresowań i nawet tańczył na własnym weselu. Wszyscy biegli sądowi nie stwierdzili u powoda niezdolności do pracy.

Sąd podzielił wnioski wynikające z opinii biegłych, uznając ją za wiarygodny dowód w sprawie.

Sąd uznał, iż istnieje związek przyczynowy pomiędzy zdarzeniem będącym wypadkiem przy pracy a powstaniem szkody, która była naturalnym następstwem wypadku, do którego doszło wskutek zawinionego przez pozwanego naruszenia przepisów bhp. W ocenie Sądu przyznane powodowi świadczenie z ubezpieczenia oraz z ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej pracodawcy nie kompensuje w całości szkody odniesionej wskutek wypadku.

Sąd uznał za niezasadne roszczenia powoda o zapłatę kwoty 11 975 zł. tytułem kosztów opieki sprawowanej nad nim przez matkę w okresie, gdy takiej opieki wymagał, przebywając w domu po opuszczeniu szpitala. Zdaniem sądu proces leczenia przebiegł pomyślnie, odniesione obrażenia nie uniemożliwiały wykonywania szeregu czynności samodzielnie, bez pomocy osób trzecich. Ponadto koszty opieki ze strony członków rodziny nie zostały przez powoda faktycznie poniesione.

Sąd nie uwzględnił również roszczenia o zwrot kosztów przejazdów samochodem należącym do rodziców powoda, do szpitala na zaplanowane wizyty kontrolne, do lekarzy, przechodni, ZUS-u, do sanatorium, w kwocie 2140,36zł. Zdaniem Sądu powód mógł się poruszać środkami komunikacji, publicznej ,a odszkodowanie obejmuje jedynie wydatki faktycznie poniesione przez poszkodowanego, a nie szacunkowe koszty, które mógł ponieść.

Sąd uznał za niezasadne roszczenie o zapłatę kwoty 100 zł. tytułem kosztów przyszłego usunięcia blizn, gdyż koszty te nie zostały poniesione, a zabieg korekcji blizn jest refundowany w ramach NFZ.

Sąd uznał za uzasadnione roszczenia o zapłatę udokumentowanych kosztów leków i ortezy w kwocie 568zł.

W zakresie zadośćuczynienia, Sąd uznał za odpowiednią kwotę 20 000zł. i zasądził ją na podstawie art. 445§ 1 kc.

Na podstawie art. 102 kpc Sąd odstąpił od obciążenia powoda kosztami postępowania na rzecz pozwanego, zaś o należnych mu kosztach postępowania orzekł na podstawie art. 100 kpc.

Apelację od powyższego wyroku w pkt III złożył powód , zarzucając

I. Naruszenie przepisów prawa materialnego , a mianowicie:

a) 445 § 1 kc w zw. z art. 444 § 1 kc poprzez błędna wykładnię pojęcia odpowiedniej sumy zadośćuczynienia i przyjęcia, iż odpowiednią kwotą uzupełniającą zadośćuczynienie należnego powodowi będzie kwota 20.000 zł. w sytuacji , gdy rozmiar cierpienia powoda, ich długotrwałość oraz skutki dla zdrowia fizycznego i psychicznego, składających się na krzywdę uzasadnia przyjęcie ,że odpowiednią rekompensującą kwotą jest kwota 100.000 zł.(przy uwzględnieniu już otrzymanych przez powoda w toku postępowania likwidacyjnego kwoty 9000zł. z tego tytułu),

b) Art. 444§ 1 i § 2 kc w zw. z art. 361§ 1 i § 2 kc poprzez oddalenie żądania zasądzenia odszkodowania za:

- koszty opieki osób trzecich nad powodem,
- koszty dojazdów powoda do placówek medycznych ,
- koszty usunięcia blizn powoda w przyszłości,

- wskutek błędnej wykładni w/w przepisów i przyjęcia, iż w pojęciu „wszelkich niezbędnych z tytułu uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia kosztów” nie mieszczą się zmonetyzowane koszty opieki najbliższych nad powodem, a także wobec błędnego przyjęcia, iż fakt poniesienia kosztów dojazdów nie został przez powoda udowodniony oraz wobec uznania, że skoro zabieg korekcyjny blizn jest zabiegiem refundowanym, odszkodowanie z tego tytułu, jako obejmujące koszty przyszłe, powodowi nie przysługuje.

II. Naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na wynik postępowania, tj.

1. Art. 233§ 1 kpc poprzez dowolną a nie swobodną ocenę dowodów, polegającą na:

a) niezasadnym przyjęciu, iż krzywda powoda doznana wskutek zdarzenia, na którą składał się 16% uszczerbek na zdrowiu, a także cierpienia psychiczne oraz fizyczne, zostanie w pełni zrekompensowana przez dopłatę zadośćuczynienia w kwocie 20.000 zł, podczas gdy przedmiotowa kwota jest rażąco zaniżona i nie stanowi kwoty realnie odnoszącej się do krzywdy i jako taka nie może zostać uznana za odpowiednią,

b) niezasadnym przyjęciu, iż powód nie udowodnił faktu poniesienia kosztów 2140,36 zł. tytułem przejazdów samochodem do placówek medycznych, podczas gdy fakt ten wynika z dołączonej do pozwu szczegółowej tabeli, uwzględniającej stawkę 0,83 za kilometr, a także z zeznań powoda i jego rodziców oraz dokumentacji medycznej, w której znajdują się adresy placówek,

c) pominięciu, iż z zeznań świadków: H. i M. Z. (2) (vide: przesłuchanie w dniu 31.08.2016r) oraz przyjaciół powoda: J. S., T. I. (vide: przesłuchanie w dniu 13.05.2016r.) a także samego powoda w toku przesłuchania w charakterze strony oraz opinii biegłych wynika, że wskutek zdarzenia powód, będący osobą młodą, przez szereg miesięcy był zdany na pomoc osób trzecich, co wzmogło u niego poczucie bezradności i krzywdy,

d) pominięciu, iż z zeznań w/w świadków wynika fakt długotrwałej, całonocnej opieki matki powoda-H. Z., nad jego osobą, polegającej na czynnościach higienicznych, karmieniu, przenoszeniu powoda, pielęgnowaniu, robieniu zakupów, ubieraniu.

e) pominięciu, iż z zeznań powoda wynika, że zamierza poddać się zabiegowi korekcyjnego blizn powstałych wskutek zdarzenia,

które to uchybienia skutkowały błędnym oszacowaniem należnego powodowi zadośćuczynienia poprzez jego zaniżenie oraz niesłusznym oddaleniem roszczenia powoda w zakresie odszkodowania za koszty opieki osób trzecich, dojazdów do placówek medycznych oraz kosztów korekcyjnego blizn.

2. Art. 286 kpc w zw. z art. 278§1 kpc i art. 217 §1- § 3 kpc i art. 221 kpc poprzez:

a) niezasadne oddalenie na rozprawie w dniu 23.01.2017r. wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu pielęgniarstwa, co skutkowało niemożnością ustalenia rzeczywistego zakresu dniowego i godzinowego opieki osób trzecich nad powodem, z także brakiem ustalenia stawek za opiekę obowiązujących na rynku, a w konsekwencji oddaleniem żądania o odszkodowania w tym zakresie,

b) niezasadne oddalenie na rozprawie w dniu 22.03.2018r. wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego z zakresu chirurgii szczękowej, podczas gdy pierwotna biegła w swojej opinii przyznała, że nie jest w stanie wskazać, czy występująca u powoda artropatia jest skutkiem zdarzenia, a także czy u powoda wystąpiło wskutek zdarzenia pęknięcie skrzydła większego kości klinowej, co skutkowało niemożnością prawidłowego ustalenia skutków zdarzenia i jego wpływu na stan zdrowia powoda.

1. Rozpoznanie na podstawie art. 380kpc w zw. z art. 162 kpc postanowień Sądu I instancji wydanych na rozprawach w dniach: 23.01.2017r. i 22.03.2018r. oddalających wnioski dowodowe powoda, poprzez ich uwzględnienie i w konsekwencji dopuszczenie na etapie postępowania odwoławczego dowodów z opinii:

a) biegłego z zakresu pielęgniarstwa- na okoliczność jak w pozwie,

b) biegłego z zakresu chirurgii szczękowej- na okoliczność jak w piśmie procesowym z dnia 11.12.2017r.

a następnie o:

2. Zmianę zaskarżonego wyroku:

a) w pkt.I poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda w miejsce kwoty 20.000 kwoty 100.000 zł. tytułem zadośćuczynienia za krzywdę wraz z odsetkami za opóźnienie od dnia 25.01.2016 r. do dnia zapłaty,

b) w pkt.II poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda dodatkowej kwoty 14.215,36 zł, na którą składają się kwoty : 11. 975 zł tytułem zwrotu kosztów opieki osób trzecich, 2140,36 zł tytułem zwrotu kosztów dojazdu powoda do placówek medycznych , 100 zł. tytułem odszkodowania za przyszłe koszty usunięcia blizn, z ustawowymi odsetkami jak za opóźnienie od dnia 25.01.2016r. w przypadku kwot: 11.975 zł i 2140,36 zł), zaś w zakresie kwoty 100 zł, z ustawowymi odsetkami jak za opóźnienie od dnia następnego po dniu doręczenia pozwanemu pisma zawierającego rozszerzenie powództwa,

i w konsekwencji wobec uwzględnienia apelacji:

c) w pkt. V poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego , za I instancję według norm prawem przepisanych.

3. Zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania za postępowanie odwoławcze, w tym kosztów zastępstwa procesowego , według norm prawem przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył , co następuje:

Apelacja powoda okazała się częściowo zasadna, a mianowicie w części dotyczącej roszczenia o zapłatę równowartości kosztów niezbędnej opieki i pomocy osób trzecich w okresie rekonwalescencji, jak też w części dotyczącej zwrotu kosztów pojazdów samochodem osobowym do placówek medycznych , ZUS-u i sanatorium.

Zgodnie ze stanowiskiem doktryny i orzecznictwa(wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2007r. II CSK 474/06), korzystanie z pomocy innej osoby i związane z tym koszty stanowią koszty leczenia w rozumieniu art. 444 § 1 kc, legitymacja czynna w zakresie żądania zwrotu tych kosztów przysługuje poszkodowanemu, niezależnie od tego, kto sprawuje opiekę nad nim(osoba bliska np. żona lub inna osoba).

W ocenie Sądu Apelacyjnego należy podzielić powyższy pogląd przy czym uznać, iż nie jest konieczne, aby poszkodowany rzeczywiście opłacił koszty takiej opieki, stanowią one bowiem element należnego powodowi odszkodowania nawet wtedy, gdy opieka sprawowana była przez członków rodziny poszkodowanego nieodpłatnie (wyrok Sądu Najwyższego z 4 marca 1969r. I PR 28/69,z 4 października 1973r. II CR 365/73).

Szkodą jest już bowiem konieczne zapewnienie opieki osobie poszkodowanej.

Ustalając stawkę za godzinę opieki pomocniczo należy posługiwać się stawkami usług opiekuńczych i usług specjalistycznych, stosowanymi przez ośrodki pomocy społecznej, na podstawie art. 322 kpc.

Ponieważ z opinii biegłych sądowych wynikało ,że powód wymagał opieki osób trzecich przez okres około 8 tygodni, w wymiarze 4-6 godzin dziennie, a sprawująca nad nim opiekę matka H. Z. potwierdziła nawet znacznie większy zakres i dłuższy okres tej opieki, Sąd Apelacyjny uznał, iż niezależnie od świadczeń z tego tytułu , otrzymanych przez powoda od interwenienta ubocznego (w symbolicznej wysokości), należy przyznać z tego tytułu kwotę 5644,80 zł.(56 dni przez 6 godzin dziennie , licząc 16,80 zł. za godzinę wg informacji MOPS w H. z 24 października 2019r – k 944). Dalej idące żądanie w tym zakresie polegało oddaleniu.

Odnosnie odszkodowania z tytułu kosztów przejazdu, uzasadnione jest żądanie kwoty 2134,76zł. według spisu kosztów w tabeli sporządzonej przez H. i M. Z. (2) z dodatkowym wyjaśnieniem zawartym w piśmie procesowym złożonym 19 listopada 2019r. (k 917-918).W ocenie Sądu wszystkie wyjazdy znajdują swoje uzasadnienie w dokumentacji lekarskiej- wizyty kontrolne, lub wynikają z uzasadnionych potrzeb życiowych – jak wyjazdy do ZUS, do Sądu, rehabilitacja, sanatorium w A..

Wbrew przekonaniu Sądu I instancji , opinie biegłych potwierdzają ,iż powód nie mógł tych podróży odbyć samodzielnie publicznymi środkami lokomocji, bowiem miały miejsce w okresie, gdy powód wymagał opieki osób trzecich lub był w okresie rekonwalescencji, a trudności w samodzielnym poruszaniu się uniemożliwiły samodzielne odbycie podróży autobusem (mając również na uwadze miejsce zamieszkania powoda na wsi, gdzie komunikacja autobusowa jest ograniczona).

Wyliczenie kwoty odszkodowania z tytułu kosztów przejazdów przedstawia się następująco: $4 \times 150 \text{ km} \times 0,83 \text{ zł} + 6 \times 56 \text{ km} \times 0,83 \text{ zł} + 4 \times 54 \text{ km} \times 0,83 \text{ zł} + 76 \times 17 \text{ km} \times 0,83 + 8 \times 16 \text{ km} \times 0,83 \text{ zł} = 498 \text{ zł} + 278,88 \text{ zł} + 179,28 \text{ zł} + 1072,36 \text{ zł} + 106,24 = 2134,76 \text{ zł}$.

Podstawę prawną roszczenia stanowi art. 444 kc. Naprawienie szkody wywołanej uszkodzeniem ciała lub rozstroju zdrowia polega na pokryciu kosztów leczenia, kosztów rehabilitacji oraz przejazdów do ośrodków świadczących pomoc medyczną lub zapewniających rehabilitację .Stosując w/w przepis w związku z art. 322 kpc , Sąd Apelacyjny uznał roszczenie za uzasadnione. Poszkodowany jest wyłącznie legitymowany do dochodzenia zwrotu kosztów wynikłych z uszkodzenia jego ciała lub wywołania nastroju zdrowia, a poniesionych przez osoby trzecie (wyroku Sądu Najwyższego z 4 lipca 1969r I CR 116/69).

Odnosząc się do apelacji w zakresie wysokości zadośćuczynienia, Sąd Apelacyjny uznał, iż zasądzona przez Sąd I instancji kwota 20.000zł. jest adekwatna do doznanej krzywdy i jest „ odpowiednia, ” utrzymana w rozsądnych granicach , które uwzględniają przeciętną stopę życiową w środowisku powoda. Podkreślić należy, iż z opinii biegłych sądowych wynika, że cierpienia powoda związane z wypadkiem były intensywne w okresie bezpośrednio po wypadku, jednak nie były długotrwałe, niezdolność do poruszania się i samodzielnego zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych trwała 8 tygodni,po tym okresie powód stopniowo wracał do zdrowia , odzyskał sprawność psychofizyczną , założył rodzinę i obecnie nie jest osobą niezdolną do pracy.

Podstawę materialno - prawną rozstrzygnięcia stanowią przepisy art.444 § 1 kc i 445 § 1 kc.

Mając to wszystko na uwadze, Sąd Apelacyjny orzekł jak w wyroku (art. 385, 386 § 1 kpc).O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 100 kpc (pkt III)oraz art. 102 kpc, zważywszy na charakter sprawy i rozmiar krzywdy powoda, osoby młodej , która przez szereg miesięcy bez swojej winy była praktycznie wyłączona z samodzielnego życia.

Bożena Szponar-Jarocka Barbara Orechwa-Zawadzka Sławomir Bagiński